

Europski gospodarski
i socijalni odbor

MIŠLJENJE

Europski gospodarski i socijalni odbor

Prema većem sudjelovanju država članica, regija i aktera civilnog društva u provedbi dugoročne vizije za ruralna područja EU-a

Prema većem sudjelovanju država članica, regija i aktera civilnog društva u provedbi
dugoročne vizije za ruralna područja EU-a
[samoinicijativno mišljenje]

NAT/914

Izvjestitelj: Marc DECOSTER

www.eesc.europa.eu

HR

Savjetnik/ica:	Hubert DELORME
Odluka Plenarne skupštine:	13/7/2023
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i okoliš
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	9/4/2024
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	25/4/2024
Plenarno zasjedanje br.:	587
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	168/0/0

1. Zaključci i preporuke

- 1.1 Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) ponovno izražava podršku dugoročnoj viziji za ruralna područja EU-a i svoju predanost njezinom ostvarivanju. Napominje da mjere iz akcijskog plana i pakta za ruralna područja, prije svega procjena učinka na ruralna područja, opservatorij EU-a za ruralna područja i inicijative iz akcijskog plana, u velikoj mjeri ispunjavaju očekivanja ruralnih aktera. Bez obzira na to, poziva da se akcijski plan za ruralna područja dopuni novim mjerama i ažurira kako bi se bolje zadovoljile potrebe ruralnih sredina i da se uvede godišnja evaluacija njegove provedbe na nacionalnoj i regionalnoj razini.
- 1.2 EGSO podsjeća da uspjeh dugoročne vizije za ruralna područja EU-a ovisi o velikoj uključenosti država članica, regija, lokalnih vlasti, gospodarskih i socijalnih aktera i aktera civilnog društva na svim razinama. Oni moraju, u skladu sa specifičnim situacijama u kojima se nalaze, na lokalnoj razini odrediti prioritetne mjere za svako područje. Imajući to u vidu, uspostavljen je pakt za ruralna područja da bi se poticao angažman svih aktera na svim razinama. EGSO podržava takav pristup višerazinskog i višedioničkog upravljanja te poziva na njegovo jačanje kako bi se u postupku utvrđivanja i provedbe mjera iz akcijskog plana i pakta za ruralna područja na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini svi gospodarski i socijalni akteri doista povezali s administrativnim tijelima.
- 1.3 U tom kontekstu EGSO pozdravlja usvajanje instrumenata za ruralni razvoj u više država članica i regija, primjerice ruralnih programa ili paktova za ruralna područja. Objavljivanje strateškog informativnog dokumenta „Ostvarivanje pakta za ruralna područja u državama članicama”¹ trebalo bi poslužiti za usmjeravanje država članica u uspostavi ili jačanju mjera za ruralna područja. EGSO predlaže da se na temelju tih instrumenata donese europska povelja o pravima i odgovornostima ruralnih i gradskih područja.
- 1.4 EGSO podsjeća na zaključke Vijeća od 20. studenog 2023.², u kojima se poziva na preoblikovanje vizije za ruralna područja u cjelovitu strategiju EU-a za ruralna područja, u obliku sveobuhvatnog pristupa koji bi se osmislio u suradnji sa svim ruralnim akterima i relevantnim lokalnim vlastima i zajednicama. Ta nova strategija mora omogućiti osmišljavanje novog europskog modela za ruralna područja.
- 1.5 EGSO smatra da su pakt i akcijski plan za ruralna područja osnova za buduću politiku ruralnog razvoja nakon 2027., koja treba pokrivati sva ruralna područja i biti prilagođena njihovim specifičnim okolnostima. Da bi se ta dugoročna vizija ostvarila, EGSO poziva Komisiju da istraži mogućnost izrade posebne politike koja bi bila posvećena provedbi akcijskog plana i pakta za ruralna područja, uz odgovarajuća financijska sredstva za osiguravanje dosljedne provedbe odredbi predloženih u dugoročnoj viziji za ruralna područja. Ključno je da se tom novom politikom iskoriste sva raspoloživa sredstva, uključujući i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, strukturne fondove i kohezijsku politiku, radi uspješne provedbe dugoročne vizije.

¹ [Ostvarivanje pakta za ruralna područja u državama članicama.](#)

² [Zaključci o dugoročnoj viziji za ruralna područja EU-a.](#)

- 1.6 EGSO smatra da se u budućoj politici ruralnog razvoja poseban naglasak mora staviti na obiteljska poduzeća, poduzeća manjih razmjera i aktivnosti u zajednici.
- 1.7 EGSO smatra da je opservatorij za ruralna područja bitan element za razvoj ruralnih područja i poziva Komisiju da ga iskoristi da bi dobila dodatna saznanja o ruralnim akterima, prije svega MSP-ovima i mikropoduzećima, poljoprivrednim aktivnostima, zadrugama i ulozi žena, kao i o njihovoj komplementarnosti i međusektorskoj suradnji te gospodarskoj i društvenoj važnosti i potrebama. Praćenje provedbe prioriteta utvrđenih u paktu za ruralna područja i akcijskom planu za ruralna područja moglo bi biti dodatna odgovornost opservatorija.
- 1.8 EGSO preporučuje da se u akcijski plan za ruralna područja uključe specifični ciljevi koji se posebno odnose na životne uvjete u ruralnim područjima, primjerice kvaliteta javnih usluga, pristup zdravstvenoj skrbi, digitalna povezivost, mobilnost i prijevoz te stanovanje. Ti su elementi ključni za osiguravanje dobre kvalitete života ljudi koji žive u ruralnim područjima i veće privlačnosti tih područja.
- 1.9 EGSO poziva na ažuriranje akcijskog plana za ruralna područja, u kojem bi se konkretno navela pravila i obveze država članica i regija u pogledu ruralnog razvoja. Tim se pristupom mora osigurati sveobuhvatnija, integriranija i proaktivnija vizija koja bi počivala na jasnim ciljevima, preciznim rokovima i strogom praćenju.
- 1.10 EGSO posebno pozdravlja usvajanje paketa instrumenata za financiranje³ namijenjenih ruralnim područjima, ali izražava žaljenje zbog nedovoljnih sredstava EU-a. Poziva na njihovo povećanje, na korištenje financijskih instrumenata kao što je fond InvestEU⁴ i podupiranje skupnog financiranja i pristupa bankovnim kreditima razvojem sustava uzajamnih jamstava. Također smatra da je potrebno ojačati instrumente Europskog investicijskog fonda, pa stoga predlaže Komisiji da razmotri mogućnost izrade navedene nove politike ruralnog razvoja nakon 2027. godine.
- 1.11 Složenost pristupa raznim europskim fondovima obeshrabruje nositelje projekata. EGSO predlaže mjere pojednostavljenja, uključujući jedinstveni postupak podnošenja projekata, proporcionalne provjere, nova pravila plaćanja i jedinstvene kontaktne točke na lokalnoj razini, kao i brzo rješavanje sporova. Ujedno podsjeća na to da velika većina ruralnih aktera može koristiti financijska sredstva EU-a za ruralni razvoj samo u okviru zajedničkih projekata koje vode, među ostalima, njihove lokalne ili regionalne organizacije.
- 1.12 Te organizacije imaju ključnu ulogu u pružanju potpore i savjetovanju, osobito za MSP-ove i mikropoduzeća koji se bave poljoprivredom i drugim djelatnostima. EGSO predlaže Komisiji da ojača zajedničko djelovanje i poboljša pristup savjetima koje pružaju te posredničke organizacije i to osmišljavanjem ciljanih mjera potpore u akcijskom planu za ruralna područja, promicanjem pristupa tehničkoj pomoći i mjerama za povećanje kapaciteta te uspostavom informacijskih i

³ [Paket instrumenata za financiranje.](#)

⁴ [InvestEU.](#)

savjetodavnih točaka na razini NUTS 3. Usto poziva na znatno jačanje suradničkih inicijativa za lokalni razvoj kao što su LEADER i „pametna sela” i poticanje inovativnih lokalnih inicijativa.

- 1.13 EGSO napominje da mnogi lokalni akteri nisu svjesni postojanja dugoročne vizije za ruralna područja i poziva Komisiju da u suradnji s gospodarskim i socijalnim partnerima, civilnim društvom i medijima ojača svoje komunikacijske planove u cilju informiranja lokalnih i regionalnih javnih tijela. EGSO će nastaviti s aktivnostima za promidžbu i mobilizaciju kako je navedeno u tekstu o njegovu angažmanu⁵ u pogledu pakta za ruralna područja.

2. Opća napomene

- 2.1 EGSO je u svojem mišljenju NAT/839⁶ o dugoročnoj viziji za ruralna područja EU-a podržao prijedlog Komisije i mjere iz akcijskog plana i pakta za ruralna područja, naglašavajući da će, ako se oni doista i provedu, postojati dobri razlozi za to da se na budućnost ruralne Europe gleda s optimizmom i povjerenjem.
- 2.2 Ruralni krajevi često se predstavljaju kao buduća gospodarska i industrijska područja EU-a, koja obilježavaju međugeneracijske veze, bliski odnos s okolišem i dinamični poduzetnički duh. U politikama za ruralne sredine mora se uzeti u obzir raznolikost svakog ruralnog područja i one se moraju osmišljavati i provoditi u bliskoj suradnji sa svim lokalnim akterima.
- 2.3 EGSO ističe da politika ruralnog razvoja mora bez iznimke pokrivati sva ruralna područja i odgovarati na specifične potrebe i stvarno stanje svakoga od njih.
- 2.4 Uspjeh predmetne dugoročne vizije u velikoj će mjeri ovisiti o angažmanu u svim državama članicama, regijama i lokalnim zajednicama, kao i o kvaliteti sudjelovanja zajednica, poljoprivrednika, poduzeća i civilnog društva. EGSO u tom smislu podržava pakt za ruralna područja i poziva na njegovo jačanje.
- 2.5 Na europskoj razini sve službe europskih institucija moraju sudjelovati u provedbi prioriteta pakta i akcijskog plana za ruralna područja, čije bi ideje trebale biti uključene u sve političke prioritete i operativne programe EU-a. Sve zakonodavne i operativne prijedloge EU-a trebalo bi prije donošenja podvrgnuti procjenama učinka na ruralna područja i sustavnom savjetovanju s predstavnicima ruralnih aktera.
- 2.6 EGSO smatra da dugoročna vizija za ruralna područja EU-a, zahvaljujući svojem globalnom pristupu, svim akterima donosi korist u vidu instrumenata iz akcijskog plana i pakta za ruralna područja. Stoga je zadatak lokalnih aktera i političkih i administrativnih tijela na svim razinama zajednički definirati prioritete djelovanja i financiranja. Ti prioriteti moraju omogućiti da se ne samo pruža odgovor na specifične situacije, npr. u planinskim i obalnim područjima, na otocima i u rubnim i najudaljenijim regijama, već i da se – po uzoru na program Pomoć za oporavak za

⁵ [Angažman EGSO-a u pogledu pakta za ruralna područja.](#)

⁶ [SL C 290, 29.7.2022., str. 137.](#)

koheziju i europska područja (REACT-EU)⁷ ili Fond za pravednu tranziciju⁸ – reagira brzo kad su posrijedi hitne situacije i posebni izazovi važni za lokalnu razinu, primjerice posljedice klimatskih promjena ili socioekonomske posljedice zatvaranja poduzeća ili odluka u okviru međunarodne politike.

- 2.7 Izazovi s kojima se suočavaju ruralna područja dobro su poznati. Međutim, EGSO primjećuje nedostatke u podacima i ističe da ne postoje sveobuhvatne studije, naročito u pogledu uključivanja drugih gospodarskih djelatnosti, a ne samo poljoprivrede.
- 2.8 EGSO smatra da predmetna dugoročna vizija mora biti temelj buduće politike ruralnog razvoja nakon 2027., koja se mora temeljiti na prijedlozima iz akcijskog plana za ruralna područja i jačati provedbu pakta za ruralna područja. Izražava žaljenje zbog toga što mnogi oblikovatelji politika još nisu dovoljno upoznati s tom vizijom.
- 2.9 EGSO stoga poziva europske institucije da donesu novu politiku ruralnog razvoja, kojom bi se konkretizirale preporuke Vijeća od 20. studenog 2023., i da izrade odgovarajuće operativne programe.
- 2.10 EGSO pozdravlja nedavno izvješće⁹ Europske komisije o ključnim postignućima vizije i daljnjim koracima te sa zadovoljstvom primjećuje sličnosti s preporukama i daljnjim koracima predstavljenima u ovom mišljenju. Pozdravlja i činjenicu da se u mišljenju odgovara na određen broj pitanja iz izvješća i predlaže niz inovativnih rješenja i inicijativa.

3. Posebne napomene

Pakt za ruralna područja i paket instrumenata

- 3.1 EGSO sa zadovoljstvom primjećuje da mjere iz pakta uvelike ispunjavaju očekivanja i pozdravlja osnivanje zajednice za pakt za ruralna područja i razne pokrenute mjere. Potiče Komisiju da razvija svoje aktivnosti u tom kontekstu i da širi informacije o svom radu i rezultatima.
- 3.2 EGSO pozdravlja činjenicu da je Komisija objavila paket instrumenata EU-a za financiranje razvoja ruralnih područja. Predlaže, s jedne strane, da se taj paket prosljedi svim ruralnim akterima, prije svega putem nacionalnih i regionalnih vlasti, koje bi ga mogle dopuniti nacionalnim i regionalnim instrumentima financiranja, i s druge strane, da se – među ostalim putem tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta – uspostavi program informiranja i osposobljavanja za gospodarska i socijalna tijela koja podupiru i savjetuju ruralne aktere.

Procjena učinka na ruralna područja

- 3.3 EGSO je u svojem mišljenju NAT/839 pozdravio jačanje mehanizma za procjenu učinka na ruralna područja, čija je svrha procijeniti učinak zakonodavnih inicijativa EU-a na ruralna područja. EGSO traži potpunu transparentnost u pogledu već provedenih procjena, kao i da se ocijeni u kojoj se mjeri stvarno stanje u ruralnim područjima uzima u obzir u zakonodavnom

⁷ [REACT-EU](#).

⁸ [Fond za pravednu tranziciju \(FPT\)](#).

⁹ [Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a: ključna postignuća i daljnji koraci](#).

postupku. Ujedno poziva Europski parlament i Vijeće da procjene učinka na ruralna područja primjenjuju u svojim postupcima.

- 3.4 EGSO poziva relevantne partnere na europskoj razini i u državama članicama da, među ostalim u kontekstu rada zajednice pakta za ruralna područja, Komisiju obavijeste o postojećim zakonodavnim aktima koji nisu prilagođeni stvarnosti ruralnih područja i koje je potrebno revidirati.
- 3.5 EGSO sa zadovoljstvom primjećuje da su države članice pozvane da te procjene učinka provode na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Međutim, kako bi se povećala transparentnost i učinkovitost tog postupka, odlučno potiče Komisiju da u akcijski plan za ruralna područja uključi objavljivanje godišnjeg izvješća o provedbi procjena učinka u državama članicama. To bi izvješće trebalo sadržavati detaljnu evaluaciju načina na koji se procjene učinka provode na raznim razinama, kao i uočene primjere dobre prakse. Time bi se povećala jasnoća i vidljivost postupka provedbe procjena učinka na ruralna područja, a istodobno bi se promicala razmjena znanja i širenje primjera dobre prakse među državama članicama, što bi doprinijelo razvoju usklađenije i uspješnije politike procjene učinka na ruralna područja.
- 3.6 EGSO smatra da iz europskog zakonodavstva treba hitno ukloniti prekomjernu regulaciju koja ima negativan ili odvrćajući učinak na profesionalne i društvene aktivnosti u ruralnim područjima te pojednostaviti zakonodavstvo ograničavajući ga na ono što je strogo nužno. Poziva Komisiju da relevantne propise preispita u suradnji s gospodarskim i socijalnim partnerima.
- 3.7 S obzirom na administrativne prepreke i ponekad proturječne propise, prije svega u pogledu izdavanja dozvola za izgradnju, obnovu ili preuređenje objekata u ruralnim područjima, EGSO poziva Komisiju da potakne države članice da u suradnji s relevantnim dionicima donose slične mjere na nacionalnoj i regionalnoj razini.

Opservatorij EU-a za ruralna područja koji se bavi njihovim potrebama

- 3.8 EGSO naglašava važnost opservatorija za ruralna područja, čiji bi rad trebao biti širi od prikupljanja i diseminacije statističkih podataka o ruralnom okruženju. Naime, on bi se trebao baviti dubinskim analizama i istraživačkim projektima. EGSO preporučuje da se u suradnji s ruralnim akterima pripremi program rada opservatorija, koji bi bio posebno usmjeren na poznavanje raznih ruralnih gospodarskih i socijalnih aktera i njihovih potreba, na sektore djelatnosti i njihov razvoj te na gospodarski i socijalni učinak europskih inicijativa za ruralni razvoj. Osim toga, opservatorij za ruralna područja mogao bi širiti primjere dobre prakse i time doprinosti jačanju djelotvornosti i koordinacije europskih i nacionalnih politika za razvoj ruralnih područja. Praćenje provedbe prioriteta utvrđenih u paktu za ruralna područja i akcijskom planu za ruralna područja moglo bi biti dodatna odgovornost opservatorija.
- 3.9 EGSO naročito izražava žaljenje zbog nedostatka podataka o gospodarskom i društvenom učinku inicijativa kao što su LEADER, CLLD, „pametna sela” i Bauhaus. Sveobuhvatne kvalitativne analize tih inicijativa nužne su za njihovo širenje kao primjera dobre prakse među oblikovateljima politika i ruralnim akterima.
- 3.10 Jedan od velikih izazova za integrirani ruralni razvoj jest mladim ljudima ponuditi radna mjesta i izgleda za budućnost. Iako MSP-ovi i mikropoduzeća u ruralnim sredinama (kojih u Europi ima

gotovo osam milijuna) imaju ključnu ulogu u stvaranju radnih mjesta u ruralnim područjima, oni nisu dovoljno vidljivi. EGSO podsjeća na njihov ključan doprinos gospodarskoj i socijalnoj ravnoteži ruralnih područja. Ističe da su brojni MSP-ovi i mikropoduzeća u ruralnim područjima aktivni na nacionalnim i međunarodnim tržištima i podsjeća na to da se mnogi od njih smatraju skrivenim predvodnicima, među ostalim u području napredne vrhunske tehnologije.

- 3.11 Jednako tako, unatoč svojoj važnosti i potencijalu, zadružni sektor i dalje je nepoznat, iako se tiče svih poljoprivrednih i nepoljoprivrednih gospodarskih djelatnosti i promiče suradnju među njima. EGSO smatra da je taj sektor važan izvor razvoja poslovanja i konkurentnosti poduzeća, kao i jamac prihoda ruralnih poduzetnika. Ključno je uspostaviti čvrstu politiku potpore za njih.
- 3.12 Iako je poljoprivredni sektor već bio predmet brojnih studija, potrebno je bolje upoznati njegove posebnosti u različitim vrstama ruralnih područja, posebno u onima izloženima poteškoćama, kao i rubnim i najudaljenijim regijama.
- 3.13 EGSO poziva Komisiju da na europskoj razini brzo pokrene studije i analize o MSP-ovima, mikropoduzećima, zadrugama i poljoprivrednom sektoru koristeći se opservatorijem za ruralna područja kao središnjim instrumentom za prikupljanje podataka, provedbu sektorskih analiza i izradu preporuka.
- 3.14 EGSO usto naglašava važnost komplementarnosti tih aktivnosti, osobito u sektoru proizvodnje i valorizacije lokalne proizvodnje, poljoprivredno-prehrambenom sektoru i sektoru šumarske proizvodnje, kao i u građevinarstvu. EGSO traži da taj opservatorij provede studije o suštini problema i potreba, kao i o njihovoj međuovisnosti i komplementarnosti.
- 3.15 Opservatorij bi se također trebao baviti pitanjem žena u ruralnim područjima, posebno u poljoprivrednim i nepoljoprivrednim poduzećima, jer njihova aktivnost kao poduzetnica, suradnica ili njegovateljica u obitelji, kao i njihova društvena uključenost u ruralni život, često nisu priznati. Opservatorij bi trebao izdati preporuke o dobroj praksi, naročito radi podupiranja stvaranja gospodarskih ili društvenih aktivnosti i olakšavanja usklađenosti poslovnog i privatnog života.
- 3.16 EGSO ističe ključnu važnost volontiranja u ruralnom životu, kako za gospodarske tako za društvene, okolišne i javne aktivnosti, što omogućuje uklanjanje ili smanjenje određenih poteškoća u ruralnim područjima. Poziva opservatorij da razmotri to pitanje i predloži mjere da se volontiranje podupre i ojača.
Akcijski plan za ruralna područja
- 3.17 EGSO smatra da se četiri prioriteta područja, devet vodećih inicijativa i 15 popratnih mjera odnose na sve aktivnosti i pružaju čvrstu osnovu za buduću politiku ruralnog razvoja, koju bi trebalo ažurirati radi intenzivnijeg uključivanja država članica, regija i civilnog društva. Postupak ažuriranja trebao bi biti transparentan i uključiv i njime bi trebalo zajamčiti da svi dionici imaju mogućnost aktivno doprinositi utvrđivanju prioriteta i mjera koje treba provesti. EGSO preporučuje da se u akcijski plan za ruralna područja uključe specifični ciljevi koji se odnose na ruralni način života, primjerice, kvaliteta javnih usluga, pristup zdravstvenoj skrbi, digitalna povezivost, mobilnost i prijevoz i stanovanje. Ti su elementi ključni za osiguravanje dobre kvalitete života ljudi koji žive u ruralnim područjima i veće privlačnosti tih područja. S druge

strane, bitno je napomenuti da bi glavni element tog ažuriranja trebala biti procjena učinka na ruralna područja.

- 3.18 EGSO smatra da se u budućoj politici ruralnog razvoja poseban naglasak mora staviti na mala poduzeća ili poduzeća po mjeri čovjeka, obiteljska gospodarstva, aktivnosti u zajednici i one usmjerene na zapošljavanje na lokalnoj razini. Snažna politika potpore ruralnim područjima može potaknuti gospodarstvo ruralnih područja i biti sredstvo za borbu protiv iseljavanja.
- 3.19 EGSO je svjestan da su te mjere važni putokazi i podsjećaju na mišljenje NAT/839, u kojem je već naglašena važnost detaljnog operativnog pristupa, ali ipak ponovno ističe da akcijski plan za ruralna područja treba praktično dopuniti i ažurirati. Predlaže da se uključe konkretne mjere povezane sa životom u ruralnoj sredini, primjerice, pristup lokalnoj zdravstvenoj skrbi i uslugama, obnova stambenog prostora i gospodarskih zgrada u skladu s ekološkim standardima, očuvanje kulturne, povijesne i gastronomske baštine, kao i stambene, industrijske i vjerske arhitektonske baštine, potpora mladim poduzetnicima i poduzetnicama, promicanje lokalnog znanja i iskustva, odgovorni turizam, civilna zaštita, borba protiv učinaka klimatskih promjena i pročišćavanje vode.
- 3.20 U tom kontekstu EGSO smatra da bi akcijski plan za ruralna područja trebao znatno ojačati mjere povezane s obrazovanjem, strukovnim osposobljavanjem, naukovanjem i priznavanjem stručnog iskustva. Predlaže i uspostavu ili jačanje programa Erasmus za gospodarske i socijalne aktere u ruralnim područjima.
- 3.21 U skladu s mišljenjem NAT/839, EGSO poziva na uvođenje jasnih posebnih pokazatelja za razinu NUTS 3, a po mogućnosti i za razinu lokalnih administrativnih jedinica, s jasno utvrđenim ciljevima i djelotvornim sustavom praćenja kako bi se ocijenila provedba akcijskog plana za ruralna područja. Ti bi pokazatelji omogućili da se poduzete mjere prilagode i poboljšaju i da se ocijeni njihov učinak, čime bi se doprinijelo uspješnosti akcijskog plana.
- 3.22 Nadalje, EGSO smatra da bi ažuriranim akcijskim planom za ruralna područja trebalo znatno ojačati i razviti brojne inicijative koje su se pokazale korisnima i važnima, na primjer LEADER, „pametna sela” i europski Bauhaus, a istodobno promovirati nove pilot-projekte i inovativne inicijative na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini.
- 3.23 U tu svrhu EGSO naglašava važnost platforme za revitalizaciju ruralnih područja i raznih ruralnih mreža, koje smatra jednim od ključnih instrumenata za poticanje suradnje i partnerstava između raznih sektora djelatnosti i gospodarskih i društvenih aktera. Odlučno potiče ruralne zajednice, nacionalna, regionalna i lokalna tijela i organizacije civilnog društva da se aktivno uključe u te mreže u cilju stvaranja sinergija, razmjene primjera dobre prakse i jačanja veza među nositeljima projekata. Tim se mrežama u ruralni razvoj želi unijeti veća dinamika poticanjem suradničkih inicijativa i tako doprinijeti gospodarskoj i društvenoj ravnoteži ruralnih područja.

Proračun sukladan stvarnom stanju i političkim izjavama

- 3.24 U skladu sa svojim prethodnim napomenama (NAT/839), EGSO smatra da proračuni koji su trenutno namijenjeni razvoju ruralnih područja ne odgovaraju političkim izjavama i smatra ih

preskromnima. Poziva Vijeće i Parlament da za programe za ruralna područja osiguraju znatne proračune koji bi bili u skladu s političkim ambicijama.

- 3.25 EGSO se zalaže za korištenje financijskih instrumenata poput fonda InvestEU i pita se je li potrebno uspostaviti novi instrument za ruralne aktivnosti, po uzoru na instrument JESSICA¹⁰ za gradska područja, koji bi bio usmjeren i na pružanje potpore mladim ruralnim poduzetnicima i poduzeticama, a bilo bi ga korisno povezati sa savjetodavnom potporom, smanjenjem bankovnih troškova i fiskalnim poticajima, posebno kako bi se poduprlo osnivanje i oporavak poduzeća u svim sektorima ruralnog gospodarstva, kao i materijalna i nematerijalna ulaganja radi povećanja njihove konkurentnosti i boljeg pristupa tržištu.
- 3.26 Nadalje, EGSO predlaže učinkovitiju koordinaciju među fondovima EU-a i preporučuje da ih se dopuni vlastitim nacionalnim i regionalnim financiranjem, kao što su skupno financiranje (*crowdfunding*) i sustavi garantnih pisama i uzajamnih jamstava. Traži da se u okviru programa ruralnog razvoja pruži potpora tom financiranju na regionalnoj i lokalnoj razini i da države članice donesu snažne fiskalne odredbe kako bi se potaknula lokalna i obiteljska ulaganja građana u gospodarske i socijalne aktivnosti u ruralnim područjima. Nužno je naglasiti da bi ta koordinacija trebala uključivati procjenu učinka na ruralna područja da bi se osiguralo financiranje usklađeno s potrebama i stvarnim okolnostima ruralnih područja.
- 3.27 Osim toga, u dugoročnoj viziji za ruralna područja EU-a navodi se doprinos brojnih europskih fondova razvoju ruralnih područja. Međutim, velik broj fondova, razlike u postupcima specifičnima za svaki fond i kriteriji uvjetovanosti svojstveni pojedinim državama članicama dovode do nejasnoća i administrativne složenosti koja može obeshrabriti nositelje projekata.
- 3.28 Na europskoj razini ne postoji zasebna politika za ruralna područja, koja su uglavnom obuhvaćena kohezijskom politikom i zajedničkom poljoprivrednom politikom. Ta struktura ne omogućuje dosljedan i dostatan odgovor na sve izazove povezane s ruralnošću. EGSO smatra da je problem u tome što politika ruralnog razvoja nije ni poljoprivredna ni kohezijska politika, već kombinacija nekoliko europskih politika za razvoj pojedinačnih područja, koja se odnosi na lokalne administrativne jedinice ispod razine NUTS 3.
- 3.29 EGSO zbog toga naglašava potrebu za temeljitim promišljanjem politike ruralnog razvoja nakon 2027. godine i preporučuje stvaranje nove politike radi učinkovite provedbe akcijskog plana i pakta za ruralna područja. Cilj je te preporuke ostvariti dugoročnu viziju, pri čemu bi se nova politika temeljila na svim dostupnim sredstvima, uključujući ona navedena u Komunikaciji o dugoročnoj viziji za ruralna područja, i bila popraćena novim mjerama preporučenima u mišljenju kako bi se odgovorilo na posebne potrebe ruralnih područja. Ključno je naglasiti da taj prijedlog ne iziskuje premještanje sredstava iz ZPP-a, već mobilizaciju potrebnih sredstava za stvaranje nove politike ruralnog razvoja.
- 3.30 S obzirom na složenost izvora financiranja i njihove pojedinačne kriterije, EGSO bi želio da se što bliže lokalnim inicijativama, po mogućnosti na razini NUTS 3, uspostave jedinstvene kontaktne točke ili uredi na lokalnoj razini čija bi zadaća bila koordinirati sve europske,

¹⁰ [Europski savez za potporu održivim ulaganjima u urbanim područjima.](#)

nacionalne i regionalne fondove za provedbu akcijskog plana za ruralna područja koji su otvoreni nositeljima projekata u ruralnim područjima. Te jedinstvene točke mogli bi djelotvorno voditi odbori za praćenje u čijem bi sastavu bili javna i administrativna tijela, gospodarski i socijalni partneri i predstavnici civilnog društva na razini NUTS 3. Odbori za praćenje osnovani na teritorijalnoj razini mogli bi biti isti kao oni predviđeni kohezijskom politikom u Kodeksu ponašanja za partnerstvo.

- 3.31 Istovremeno bi u svakoj regiji na razini NUTS 3 ili NUTS 2 trebalo pokrenuti širok program informiranja i osposobljavanja posredničkih organizacija koje zastupaju ekonomske i socijalne dionike i lokalnih tijela o mogućnostima djelovanja koje nude fondovi za ruralni razvoj.

Uključivanje država članica i provedba akcijskog plana za ruralna područja

- 3.32 Neke države članice i regije donijele su planove za ruralni razvoj, na primjer nacionalne ruralne programe. EGSO pozdravlja objavljivanje strateškog informativnog dokumenta „Ostvarivanje pakta za ruralna područja u državama članicama”, u kojem se navode svi ti planovi i iznose ključni elementi ili „sastojci” potrebni za mobilizaciju dionika i poticanje zajedničkog djelovanja. On državama članicama i ruralnim akterima može poslužiti kao vodič. EGSO insistira na nužnosti koordinacije tih instrumenata i potiče države članice da se u provedbi pakta za ruralna područja na nacionalnoj i regionalnoj razini oslanjaju na primjere dobre prakse navedene u tom dokumentu, primjerice češki nacionalni pakt za ruralna područja.

- 3.33 EGSO naglašava da uspjeh predmetne dugoročne vizije ovisi o angažmanu svih država članica, regija i lokalnih zajednica, kao i Vijeća i Parlamenta. EGSO u svojim mišljenjima NAT/820¹¹ i NAT/839 naglašava da, kako bi ta vizija postala istinski izvor inspiracije, ona mora imati čvrstu podršku na europskoj razini u vidu europske povelje o pravima i odgovornostima ruralnih i gradskih područja te biti utemeljena na načelima postojećih nacionalnih programa i objavljena na svim jezicima radi poticanja boljeg razumijevanja i većeg angažmana.

- 3.34 Imajući to na umu, EGSO traži da se akcijski plan za ruralna područja ažurira kako bi se u njemu precizirala pravila i obveze država članica i regija u pogledu ruralnog razvoja, kao i standardi upravljanja kojima se uređuju partnerstva i uključivanje gospodarskih i socijalnih partnera i civilnog društva u osmišljavanje i provedbu operativnih mjera. Tim se pristupom mora osigurati sveobuhvatnija, integriranija i proaktivnija vizija koja bi počivala na jasnim ciljevima, preciznim rokovima i strogom praćenju.

Uključivanje svih ruralnih aktera

- 3.35 Uspjeh dugoročne vizije za ruralna područja EU-a ovisi i o mobilizaciji dionika, gospodarskih i socijalnih partnera i civilnog društva, kao i o kvaliteti njihova sudjelovanja u definiranju programa djelovanja. Međutim, brojna nacionalna ili regionalna upravna tijela ne uključuju ih u dovoljnoj mjeri u izradu i provedbu programa ruralnog razvoja ili se s njima samo savjetuju, bez konkretnog učinka.
- 3.36 U skladu s mišljenjem NAT/893, EGSO naglašava da važan element ruralnog razvoja nisu samo mladi, nego i starije osobe i umirovljenici, koji često aktivno sudjeluju u gospodarskom životu i

¹¹ [SL C 290, 29.7.2022., str. 137.](#)

životu zajednice u ruralnim područjima. Ključno je te glavne gospodarske i društvene aktere u potpunosti uključiti u ostvarivanje vizije za ruralna područja, a u paktu i akcijskom planu za ruralna područja uzeti u obzir njihove potrebe i stvarne okolnosti.

3.37 EGSO pozdravlja razinu i kvalitetu uključenosti predstavnika raznih ruralnih dionika u mjere pakta za ruralna područja i poziva na to da se oni još intenzivnije uključe i na to da se zajamči da svi dionici sudjeluju u postupku donošenja odluka na svim razinama, posebno na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, u obliku višerazinskog i višedioničkog upravljanja kako bi se osiguralo da odluke odgovaraju stvarnom stanju na svakom pojedinom teritoriju i posebnim potrebama dionika.

3.38 EGSO preporučuje:

- da se politika ruralnog razvoja integrira u Uredbu o zajedničkim odredbama¹² i da se na ruralni razvoj primijene načelo partnerstva iz članka 8. (sadržaj Sporazuma o partnerstvu) Uredbe o zajedničkim odredbama i odredbe Kodeksa ponašanja za partnerstvo¹³, posebno osnivanje odbora za praćenje na regionalnoj ili lokalnoj razini;
- da se pojasne pravila za sudjelovanje dionika kako bi ih se uključilo na optimalan način;
- da se načelo partnerstva ugradi u *ex ante* uvjete buduće politike ruralnog razvoja i da se dodjela sredstava EU-a uvjetuje njegovom primjenom.

Pojednostavljeni postupci

3.39 Da bi se olakšao pristup financijskim sredstvima EU-a, EGSO poziva na znatno smanjenje administrativnih formalnosti za nositelje i korisnike projekata. Iako je Komisija u velikoj mjeri pojednostavila postupke za podnošenje projekata, reviziju i kontrolu te digitalizaciju i plaćanja, i dalje postoje razlike, prije svega u primjeni dodatnih postupaka i propisa od strane nekih država članica (prekomjerna regulacija).

3.40 EGSO naglašava da su te administrativne poteškoće često uzrok sporova za nositelje projekata, uključujući, među ostalim, zakašnjenja plaćanja i nepotrebno preopterećenje revizija i kontrola. Osim činjenice da ti sporovi obeshrabruju nositelje projekata, oni mogu uzrokovati ozbiljne financijske poteškoće korisnika, koje su u nekim slučajevima dovele do prestanka pouzdanih aktivnosti samo zbog krutosti i propusta određenih upravljačkih tijela. Kako bi se omogućilo brzo rješavanje sporova, EGSO preporučuje uspostavu alternativnih sustava za rješavanje sporova, kao što je sustav SOLVIT¹⁴, podupiranjem posredovanja članova i članica u posredničkim organizacijama i, prema potrebi, osnivanja pučkih pravobranitelja na razini NUTS 3 ili u lokalnim tijelima. Ta uloga brzog rješavanja sporova mogla bi se povjeriti i regionalnim odborima za praćenje iz točke 3.29.

3.41 U cilju davanja prednosti malim i kolektivnim projektima u ruralnim sredinama u duhu načela „počnimo od malih” iz Akta o malom poduzetništvu¹⁵ EGSO predlaže:

12 [EUR-Lex – 52018PC0375](#).

13 [Delegirana uredba \(EU\) br. 240/2014](#).

14 [SOLVIT](#).

15 [EUR-Lex – 52008DC0394](#).

- da se primjenjuje načelo proporcionalnosti i to tako da se za male projekte koriste iznimno pojednostavljeni postupci *de minimis* ili kontrole tijekom cijele provedbe projekta, što bi omogućilo da se završne kontrole smanje i pojednostave ili čak ukinu;
- da se od korisnika ne traži da unaprijed financiraju projekte, odnosno da se prva isplata izvrši prije početka projekta, i da se poštuje zakonodavstvo EU-a o rokovima plaćanja;
- da se odobravaju i drugi sustavi jamstava, a ne samo sustavi bankovnih jamstava, naročito kad su posrijedi kolektivni projekti koje vode pouzdane i odgovorne posredničke organizacije;
- da se primjenjuje načelo „samo jednom” iz Akta o malom poduzetništvu tako da se nositeljima projekata omogućí da administrativne postupke kontrole provode samo jednom kod najbližeg upravljačkog tijela, koje zatim te informacije treba prenijeti nacionalnoj i europskoj razini.

Potpora posredničkim organizacijama

3.42 EGSO ističe da zbog administrativnog opterećenja i kašnjenja u plaćanju većina ruralnih aktera, koji su često uključeni u male projekte, za pristup financijskim sredstvima EU-a ovisi o kolektivnom djelovanju koje vode njihove predstavničke organizacije na regionalnoj ili lokalnoj razini. Osim toga, te organizacije pružaju i bitnu potporu i pomoć, osobito MSP-ovima i mikropoduzećima.

3.43 EGSO poziva na to da se mjere potpore tim organizacijama uključe u akcijski plan za ruralna područja i da im se omogući jednostavan pristup odobrenim sredstvima za tehničku pomoć koja su predviđena u programima, kao i korištenje mjera za izgradnju kapaciteta koje im omogućuju obavljanje aktivnosti.

Jačanje komunikacije i informiranja

3.44 Uspjeh vizije za ruralna područja ovisi o mobilizaciji lokalnih aktera, građana te lokalnih i regionalnih vlasti, posebno načelnikâ ruralnih općina. Međutim, EGSO napominje da, iako su te informacije dostupne na internetu, mnogi od tih privatnih i javnih aktera nisu svjesni dugoročne vizije i mogućnosti pakta za ruralna područja i akcijskog plana. Također napominje da su ih nacionalni i regionalni mediji dosad gotovo ignorirali.

3.45 Kako bi se to ispravilo, EGSO preporučuje Komisiji da pokrene izrazito dinamičnu komunikacijsku strategiju sa svim relevantnim europskim partnerima koja bi uključivala i nacionalna, regionalna i lokalna događanja. Predlaže i programe osposobljavanja putem mreža organizacija koje predstavljaju ruralne aktere.

3.46 EGSO poziva Komisiju da ga redovito izvješćuje o poduzetim koracima i postignutom napretku.

Bruxelles, 25. travnja 2024.

Predsjednik Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE